

นิพนธ์ต้นฉบับ

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน
พื้นที่หาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

**Factors Affecting People Participation in Mangrove Forest Resource
Conservation at Sraboa Beach Area, Tha Sala Sub-district, Tha Sala District,
Nakhon Si Thammarat Province**

ราตรี นินละเอียด*

กิติชัย รัตนะ

วิชา นิยม

Ratree Nenlaeard*

Kitichai Rattana

Wicha Niyom

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: Aoy.ratree@gmail.com

รับต้นฉบับ 26 มิถุนายน 2557

รับลงพิมพ์ 15 กรกฎาคม 2557

ABSTRACT

The objectives of this research were to study socio-economic characteristics, participation level and factors affecting people participation in mangrove forest resource conservation at Sraboa Beach area, Tha Sala sub-district, Tha Sala district, Nakhon Si Thammarat province. Questionnaires were designed for data collection and distributed to about 381 from totally 8,203 households that covered Tha Sala sub-district during June to July 2013. The statistical analysis methods were frequency, percentage, means, t-test, F-test and compare different ways a pair by LSD statistical with significance level on 0.05.

The results found that majority of the samples were male 61.90 % with average age of 46.36 years. Most of them completed primary school 58.00 %, household chiefs 63.00 %. The average number of household member was 5.94, and worked as employee 39.90 %, the average net income per month was 8,518.37 baht. Most of people were lived at hometown average 30.99 years. But the most samples never been conservation groups 92.40 % and have never attend training about environmental conservation 74.80 %, the samples group received news and the information about mangrove forest resource with a quiet low, the average 0.43, but they could comprehend and understood in medium level, with the average 16.98 and participation in mangrove forest resource conservation in medium level, with the average 2.83. Hypothesis testing, age, number of household member, occupation, net income per month, duration of the resettlement, comprehension and understanding about mangrove forest resource conservation were factors

affecting people participation in mangrove forest resource conservation at Sraboa Beach area, Tha Sala sub-district, Tha Sala district, Nakhon Si Thammarat province with significant level on 0.05.

Keywords: Participation, Mangrove forest, Conservation, Nakhon Si Thammarat province

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม ระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่าง จำนวน 381 ครั้วเรือน จากจำนวน 8,203 ครั้วเรือน ระหว่างเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม พ.ศ. 2556 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า t-test ค่า F-test และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ LSD กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.90 มีอายุเฉลี่ย 46.36 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 58.00 เป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 63.00 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.94 คน ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 39.90 มีรายได้สุทธิต่อเดือนเฉลี่ย 8,518.37 บาท มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 30.99 ปี โดยส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ ร้อยละ 92.40 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร้อยละ 74.80 มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนอยู่ในระดับน้อย โดยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.43 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.98 และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 2.83 การทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านอายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพ รายได้สุทธิต่อเดือน ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม ป่าชายเลน การอนุรักษ์ นครศรีธรรมราช

คำนำ

ทรัพยากรป่าชายเลน ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่ามีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์และสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในระบบนิเวศ เนื่องจากป่าชายเลนเป็นแหล่งทรัพยากรป่าไม้ แหล่งอนุบาลและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำวัยอ่อนที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งป่าชายเลนยังเปรียบเสมือนกำแพงที่ช่วยป้องกันภัยทางธรรมชาติที่อาจจะเกิดขึ้นได้ แต่ในปัจจุบันพบว่าพื้นที่ป่าชายเลนของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง สาเหตุเนื่องมาจากปัญหาหลายประการ เช่น การบุกรุกพื้นที่

ป่าชายเลนของประชาชนในพื้นที่เพื่อทำนาเกลือ การทำประมงชายฝั่ง การขยายตัวของชุมชนและการเพิ่มขึ้นของประชากร จนก่อให้เกิดปัญหาพื้นที่ป่าชายเลนลดลงอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลปี พ.ศ. 2518 พื้นที่ป่าชายเลนของประเทศไทยมี 1,954,375 ไร่ และผลจากการสำรวจและการแปลภาพถ่ายดาวเทียม LANDSAT-5(TM) เมื่อปี พ.ศ. 2543 พบว่าพื้นที่ป่าชายเลนเหลือเพียง 1,532,843.75 ไร่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2544-2546 รัฐจึงได้มีนโยบายให้ยกเลิกสัมปทานป่าชายเลนที่เหลืออยู่ทั้งหมด โดยได้ปรับเปลี่ยนนโยบายจากการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากไม้มาเป็น

เพื่อการอนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อม จึงจำเป็นที่จะต้องหาแนวทางในการอนุรักษ์ป่าชายเลนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (Royal Forest Department, 2002) นอกจากนี้ภาครัฐยังได้กำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

พื้นที่ป่าชายเลนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทย มีการกระจายอยู่ใน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอปากพนัง อำเภอเมือง อำเภอท่าศาลา อำเภอสิชล และอำเภอขนอม มีพื้นที่ป่าชายเลนจำนวนทั้งสิ้น 137,686 ไร่ จำแนกเป็นพื้นที่ป่าชายเลนที่ยังคงความสมบูรณ์ 71,791 ไร่ เป็นพื้นที่ราษฎรบุกรุกครอบครองเพาะเลี้ยงกุ้ง 61,730 ไร่ และเป็นพื้นที่ที่ขออนุญาตใช้ประโยชน์ 4,165 ไร่ (The Mangrove Forest Resource Management 2, 2008) จะเห็นได้ว่าพื้นที่ป่าชายเลนในจังหวัดนครศรีธรรมราชก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกับป่าชายเลนในจังหวัดอื่นๆ โดยเฉพาะพื้นที่ป่าชายเลนหาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ ทำให้หาดทรายกลายเป็นหาดเลนสีดำรุกล้ำเข้ามาจนเกิดเป็นหาดเลนที่มีพื้นที่กว้างและว่างเปล่า เกิดเป็นแผ่นดินงอกใหม่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ต่อมาพื้นที่ดังกล่าวได้ถูกเลือกเป็นพื้นที่สำหรับปลูกป่าชายเลนตามโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพื่อฟื้นคืนป่าชายเลนให้เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ของชุมชน แต่เนื่องจากปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรระหว่างหมู่บ้านที่ใช้เครื่องมือประมงที่ไม่เหมาะสม การบุกรุกครอบครองพื้นที่เพื่อทำนาุ้ง และการสร้างโครงการขนาดใหญ่ ส่งผลให้ระบบนิเวศชายฝั่งทะเลเกิดความเสื่อมโทรม สัตว์น้ำลดน้อยลง และส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านทำให้ชาวบ้านในหมู่ที่ 6 บ้านสระบัว รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ประมงพื้นบ้านสระบัวเพื่อร่วมกันจัดการดูแลทรัพยากรในชุมชนและแก้วิกฤตการณ์การแย่งชิงทรัพยากร พร้อมทั้งพัฒนาเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างคนในชุมชนต่างๆ นอกจากนี้พื้นที่ชายฝั่งบ้านสระบัว

ยังประสบปัญหาการถูกน้ำทะเลกัดเซาะชายฝั่งไปเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านในพื้นที่จึงได้จัดทำโครงการปลูกป่าชายเลน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อป้องกันการกัดเซาะของน้ำทะเล จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนบ้านสระบัว พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งตำบลท่าศาลา โดยเฉพาะการทำประมงผิดกฎหมายทำให้ประชาชนในตำบลท่าศาลา สภาพองค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลาและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลาร่วมกันตราข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา เรื่อง “การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน” ขึ้นเพื่อใช้ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา

จากสาเหตุ ความสำคัญของป่าชายเลนและการจัดการทรัพยากรในชุมชนของประชาชนในตำบลท่าศาลา ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนและเพื่อให้การมีส่วนร่วมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาของชุมชนในการจัดการป่าชายเลนครั้งต่อไป

ขอบเขตการวิจัยการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องที่ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 15 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านตลาดท่าศาลา หมู่ที่ 2 บ้านเดาหม้อ หมู่ที่ 3 บ้านท่าสูง หมู่ที่ 4 บ้านท่าสูงบน หมู่ที่ 5 บ้านในถุ้ง หมู่ที่ 6 บ้านสระบัว หมู่ที่ 7 บ้านหน้าทับ หมู่ที่ 8 บ้านปากน้ำใหม่ หมู่ที่ 9 บ้านด่านภาษี หมู่ที่ 10 บ้านบ่อนนท์ หมู่ที่ 11 บ้านฝายท่า หมู่ที่ 12 และหมู่ที่ 13 บ้านโนไร่ หมู่ที่ 14 บ้านแหลม และหมู่ที่ 15 บ้านบางตง

สมมติฐานการวิจัยประชาชนที่มีความแตกต่างเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพ รายได้สุทธิ ต่อเดือน ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน การเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ ประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถาม อุปกรณ์เครื่องเขียน กล้องถ่ายภาพดิจิทัล คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และแผนที่ภูมิประเทศแสดงขอบเขตอำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช (มาตราส่วน 1:70,000)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน แนวความคิดด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นขั้นตอนการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงไปเก็บข้อมูลกับประชากรตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา ตามจำนวนประชากรตัวอย่างแต่ละหมู่บ้านที่ได้กำหนดไว้

การสุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 15 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 8,203 ครัวเรือน กำหนดขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95 หรือนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้จำนวน

ตัวอย่าง 381 ครัวเรือน และใช้สูตรการกระจายตามสัดส่วน (Jamikorn, 1983) เพื่อคำนวณหาจำนวนครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน

การสร้างและตรวจสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ไปทดสอบ (pre-test) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 9 บ้านปากน้ำปากพญา ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นตำบลที่อยู่ใกล้เคียงและมีสภาพพื้นที่เป็นป่าชายเลนเช่นเดียวกัน นำผลที่ได้จากคำถามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน มาทดสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Tavirat, 1997) ได้ค่าความเชื่อมั่นของคำถามเท่ากับ 0.86 และ 0.98 ตามลำดับ ส่วนคำถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ทดสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้วิธีหาค่าจากสูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson ซึ่งค่าความเชื่อมั่นต้องไม่ต่ำกว่า 0.60 (Kaiyawan and Palaphrm, 2010) ได้ค่าความเชื่อมั่นของคำถาม เท่ากับ 0.65

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำถามวัดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ลักษณะคำถามเป็นแบบ rating scale โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบของ Likert's scale (Suwan, 1983) คือ รับรู้ข่าวสารเป็นประจำ รับรู้ข่าวสารเป็นบางครั้ง และไม่เคยรับรู้ข่าวสาร ตามลำดับ โดยให้คะแนน 2, 1 และ 0 ตามลำดับ จากนั้นรวมคะแนนทั้งหมดเพื่อหาค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างในการแปลข้อมูลระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ปานกลาง และต่ำ โดยใช้วิธีคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{2 - 0}{3} \\ &= 0.67\end{aligned}$$

เกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.00 – 0.67 หมายถึง ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารน้อย

คะแนนเฉลี่ย > 0.67 – 1.34 หมายถึง ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย > 1.34 – 2.00 หมายถึง ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมาก

2. คำถามวัดความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยข้อคำถามที่ใช้มีลักษณะให้เลือกตอบ จำนวน 26 ข้อ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน มีผู้ได้คะแนนสูงสุด 26 คะแนน และได้คะแนนต่ำสุด 6 คะแนน จากนั้นหาค่าเฉลี่ยเพื่อวัดระดับความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์การหาอันตรภาคชั้นมาใช้ในการกำหนดระดับความรู้ความเข้าใจดังนี้

$$\begin{aligned}\text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{26 - 6}{3} \\ &= 6.67\end{aligned}$$

เกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับความรู้ความเข้าใจได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 6.00 – 12.67 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย > 12.67 – 19.34 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย > 19.34 – 26.00 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจมาก

3. คำถามวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว แบ่งออกเป็น 4 ด้านๆ ละ 4 ข้อ รวมทั้งหมด 16 ข้อ โดยแต่ละข้อมีเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบของ Likert's

scale (Suwan, 1983) คือ ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด/ไม่มีส่วนร่วม ได้คะแนนเท่ากับ 5, 4, 3, 2 และ 1 คะแนน ตามลำดับและหาค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเพื่อวัดระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์การหาอันตรภาคชั้นมาใช้ในการกำหนดระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80\end{aligned}$$

เกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับการมีส่วนร่วมได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับน้อยที่สุด/ ไม่มีส่วนร่วมแต่อย่างใด

คะแนนเฉลี่ย > 1.80 – 2.60 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย > 2.60 – 3.40 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน พื้นที่หาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย > 3.40 – 4.20 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย > 4.20 – 5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับมากที่สุด

4. นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามไปประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่อคำนวณค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ค่าเฉลี่ย และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ t-test ค่า F-test และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Least Significant Difference (LSD)

ผลและวิจารณ์

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคมและข้อมูลทั่วไปของประชาชน

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.90 และเพศหญิง ร้อยละ 38.10 มีอายุมากที่สุด 65 ปีอายุน้อยที่สุด 20 ปี อายุเฉลี่ย 46.36 ปี ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี ร้อยละ 25.20 รองลงมาคือช่วงอายุ 20-29 ปี ร้อยละ 20.70 ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 58.00 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 14.40 สถานภาพในครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 63.00 และเป็นผู้แทนหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 37.00 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 11 คน น้อยที่สุด 1 คน เฉลี่ย 5.94 คน ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน ร้อยละ 65.40 รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน ร้อยละ 18.90 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 39.90 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 30.40 รายได้สุทธิต่อเดือนมากที่สุด 35,000 บาท น้อยที่สุด 3,000 บาท เฉลี่ยเดือนละ 8,518.37 บาท มีรายได้สุทธิต่อเดือนมากกว่า 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 35.20 รองลงมามีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 31.80 ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานนานที่สุด 60 ปี น้อยที่สุด 1 ปี เฉลี่ย 30.99 ปี ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 20-30 ปี ร้อยละ 29.70 รองลงมาอาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 30-40 ปี ร้อยละ 27.00 ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ ร้อยละ 92.40 และเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ต่างๆ ร้อยละ 7.60 ซึ่งมีอยู่ 9 กลุ่ม พบมากที่สุดคือ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านสระบัว ร้อยละ 21.43 รองลงมาคือกลุ่มอนุรักษ์บ้านบางตง ร้อยละ 14.29 ประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่

ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 74.80 และเคยได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 25.20

ข้อมูลด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.43 เมื่อพิจารณารายละเอียดรายด้านพบว่า มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนจากสื่อบุคคล สื่อมวลชนและสิ่งพิมพ์ อยู่ในระดับน้อยมีค่าเฉลี่ยแต่ละด้านเท่ากับ 0.51 และ 0.37 ตามลำดับ ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละแหล่งข่าวสารพบว่า จากสื่อบุคคล มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้านมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.69 รองลงมาคือผู้นำชุมชน/ ผู้นำท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.95 ส่วนจากสื่อมวลชนและสิ่งพิมพ์ มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.24 รองลงมาคือวิทยุอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.33 สำหรับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ประชากรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.98

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 2.83 เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 รองลงมาคือมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา และมีส่วนร่วมวางแผนงาน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 และ 2.70 ตามลำดับ ถ้าพิจารณาการมีส่วนร่วมเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมปฏิบัติงานปลูกฟื้นฟูสภาพป่าชายเลนในพื้นที่มากที่สุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 รองลงมาคือมีส่วนร่วมปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ด้าน

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนแก่นักเรียน นักศึกษา เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09

การทดสอบสมมติฐาน

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาด

สระบัว ที่กำหนดตัวแปรอิสระไว้ 12 ตัวแปร แล้วนำมา หาความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาด สระบัว โดยใช้สถิติ t-test และ F-test ที่กำหนดนัยสำคัญ ทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05 จากผลการทดสอบสมมติฐาน ดังแสดงใน Table 1

Table 1 Factors affecting people participation in mangrove forest resource conservation at Sraboa Beach area, Tha Sala sub-district, Tha Sala district, Nakhon Si Thammarat province.

Independent factors	The results of hypothesis test		
	t	F	p-value
1. Gender	-1.903	-	.058 ^{ns}
2. Age	-	4.803	.001*
3. Education level	-	1.180	.318 ^{ns}
4. Household status	-1.280	-	.201 ^{ns}
5. Number of household member	-	6.268	.000*
6. Occupation	-	3.080	.004*
7. Net income per month	-	7.425	.000*
8. Duration of the resettlement	-	3.992	.002*
9. Social group membership	-1.345	-	.180 ^{ns}
10. Experience in training	-0.438	-	.662 ^{ns}
11. Received news information	-0.785	-	.433 ^{ns}
12. Comprehension and understanding	-3.117	-	.002*

Remarks: * = significance level at 0.05 ($p < 0.05$)

^{ns} = non significance level at 0.05 ($p > 0.05$)

จาก Table 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังนี้

เพศ ได้แบ่งเพศออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชาย และเพศหญิง มีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.72 และ 2.92 เมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชากรตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.903$, $p\text{-value} = 0.058$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อายุ แบ่งตามช่วงอายุของกลุ่มประชากร ตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่ม คือ ช่วงอายุ 20–29 ปี, 30–39 ปี, 40–49 ปี, 50–59 ปี และอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.61, 2.61, 2.70, 3.12 และ 3.06 ตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชากรตัวอย่างที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 4.803$, $p\text{-value} = 0.001$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชากรตัวอย่างที่มีอายุ 50–59 ปี และมีอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนมากกว่าประชากรตัวอย่างที่มีอายุ 20–29 ปี,

30–39 ปี และ 40–49 ปี ทั้งนี้เนื่องจากความผูกพันกับป่าชายเลนจากการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลนและได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของป่าชายเลนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนปัญหาต่างๆ มาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานกว่า ทำให้เกิดจิตสำนึกในการหวงแหนป่าชายเลนและเป็นกลุ่มแกนนำที่ริเริ่มให้เกิดการอนุรักษ์ป่าชายเลนอย่างเป็นทางการ จึงมีส่วนร่วมมากกว่าประชากรตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับของ Khemcharoen (1988) ที่พบว่าอายุที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสอดคล้องกับของ Suksard and Srisakbangtoei (2015) ที่พบว่าประชากรที่มีอายุต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

ระดับการศึกษา โดยแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 6 ระดับ คือ ไม่ได้เรียนหนังสือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า (ปวช.) ระดับอนุปริญญา/เทียบเท่า (ปวส./ปวท.) และระดับปริญญาตรี มีส่วนร่วมเฉลี่ย 3.07, 2.86, 2.56, 2.71, 2.90 และ 2.69 ตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชากรตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 1.180$, $p\text{-value} = 0.318$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สถานภาพในครัวเรือน โดยแบ่งสถานภาพในครัวเรือนออกเป็น 2 สถานภาพ คือ หัวหน้าครัวเรือน และผู้แทนหัวหน้าครัวเรือน มีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.75 และ 2.88 เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชากรตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.280$, $p\text{-value} = 0.201$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยแบ่งกลุ่มจำนวนสมาชิกในครัวเรือนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1–3 คน 4–6 คน 7–9 คน และ 10 คน

ขึ้นไป มีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.78, 2.91, 2.24 และ 2.71 ตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชากรตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 6.268$, $p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชากรตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1–3 คน และ 4–6 คน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนมากกว่าประชากรตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7–10 คน และ 10 คน ขึ้นไป

อาชีพ โดยแบ่งอาชีพออกเป็น 8 อาชีพ คือ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ทำสวน ประมง รับจ้างทั่วไป พ่อบ้าน/แม่บ้าน นักเรียน/นักศึกษา มีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.70, 2.68, 2.69, 2.26, 3.15, 2.90, 3.17 และ 3.20 ตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชากรตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 3.080$, $p\text{-value} = 0.004$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า ประชากรตัวอย่างที่ประกอบอาชีพประมง มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนมากกว่าประชากรตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพทำสวน ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพประมงต้องพึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติในการดำรงชีวิต จึงมีความผูกพันกับธรรมชาติในท้องถิ่นและเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าอาชีพอื่นๆ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับของ Kongtong (1993) ที่พบว่า อาชีพเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

รายได้สุทธิต่อเดือน โดยแบ่งรายได้สุทธิต่อเดือนออกเป็น 5 กลุ่ม คือ ไม่เกิน 5,000 บาท, มากกว่า 5,000 – 10,000 บาท, มากกว่า 10,000 – 20,000 บาท, มากกว่า 20,000 – 30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป มีส่วนร่วมเฉลี่ย 3.16, 2.63, 2.56, 3.29 และ 2.73

ตามลำดับเมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าประชากรตัวอย่างที่มีรายได้สุทธิต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 7.425, p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่าประชากรตัวอย่างที่มีรายได้สุทธิต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนมากกว่าประชากรตัวอย่างที่มีรายได้สุทธิต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท และ 10,001 – 20,000 บาท ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่มีรายได้น้อยมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพิงทรัพยากรป่าชายเลนมากกว่าราษฎรกลุ่มที่มีรายได้มากกว่าซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับของ Junthajaeng (2005) ที่พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน โดยแบ่งระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานออกเป็น 6 กลุ่ม คือ 1 – 10 ปี, 11 – 20 ปี, 21 – 30 ปี, 31 – 40 ปี, 41 – 50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.93, 2.93, 2.62, 2.64, 2.83 และ 3.28 ตามลำดับ เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าประชากรตัวอย่างที่มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 3.992, p\text{-value} = 0.002$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่าประชากรตัวอย่างที่มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน 51 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนมากกว่าประชากรตัวอย่างที่มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน 21 – 30 ปี, 31 – 40 ปี และ 41 – 50 ปี ทั้งนี้เนื่องจากมารากรราษฎรที่อยู่อาศัยในพื้นที่มานานจะมีการเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสภาพทางนิเวศของป่าชายเลนได้ดี ต่อการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกและลบเห็นคุณค่าของป่าชายเลนมากกว่ากลุ่มที่เข้ามาอยู่อาศัยภายหลังซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับของ Somboonchai (1991) ที่พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นแตกต่างกัน ก่อให้เกิดความ

แตกต่างกันในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ โดยแบ่งการเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ไม่ได้เป็นสมาชิกและเป็นสมาชิก มีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.78 และ 3.04 เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชากรตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.345, p\text{-value} = 0.180$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยแบ่งการเข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมและเคยเข้ารับการฝึกอบรม มีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.78 และ 2.83 เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชากรตัวอย่างที่เข้ารับการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.438, p\text{-value} = 0.662$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยแบ่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารออกเป็น 2 กลุ่ม คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารน้อยและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมาก มีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.77 และ 2.85 เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชากรตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.785, p\text{-value} = 0.433$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยแบ่งความรู้ความเข้าใจออกเป็น 2 กลุ่ม คือ มีความรู้ความเข้าใจน้อยและมีความรู้ความเข้าใจมาก มีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.67 และ 2.98 เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชากรตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -3.117, p\text{-value} = 0.002$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุป

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคมและข้อมูลทั่วไปของประชาชน

จากการศึกษาพบว่าประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.90 มีอายุเฉลี่ย 46.36 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 58.00 เป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 63.00 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.94 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 39.90 มีรายได้สุทธิต่อเดือนเฉลี่ย 8,518.37 บาท มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 30.99 ปี โดยส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ ร้อยละ 92.40 และไม่เคยได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 74.80

ข้อมูลด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.43 ประชากรตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนจากสื่อบุคคลมากกว่าสื่อมวลชนและสิ่งพิมพ์ ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจประชากรตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.98

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

ประชากรตัวอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 2.83 ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 รองลงมาคือมีส่วนร่วมศึกษาปัญหาและมีส่วนร่วมวางแผนงาน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 และ 2.70 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน ประชากรมีส่วนร่วมน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65

การทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนพื้นที่หาดสระบัว ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ปัจจัยด้านอายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพ รายได้สุทธิต่อเดือน ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน คือ ปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษา สูงสุด สถานภาพในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ ประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ คือ ผู้ที่มีอายุ 50 – 59 ปี และ 60 ปี ขึ้นไป รวมทั้งมีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป และเป็นผู้ที่มีรายได้น้อยมีส่วนร่วมมากที่สุด เช่นเดียวกับประชาชนที่มีอาชีพประมง เป็นกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์และได้ประโยชน์จากการประกอบอาชีพโดยตรง ดังนั้นควรสนับสนุนกลุ่มผู้มีอายุมากและตั้งถิ่นฐานมาเป็นระยะเวลานานให้เข้ามาเป็นผู้นำชุมชนหรือผู้ถ่ายทอดความรู้และจิตสำนึกการอนุรักษ์ พร้อมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์มาใช้ประโยชน์กับป่าชายเลน และควรพัฒนาศักยภาพการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนให้เอื้อต่อการพัฒนาอาชีพและรายได้ให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

REFERENCES

- Jamikorn, S. 1983. **Statistics for Social Science Research**. Department of Statistics, Faculty of Science, Kasetsart University, Bangkok. (in thai)
- Junthajaeng, N. 2005. **The Participation of People in Community Forest Management: A Case Study of Ban Maesart Community Forest**,

- Tambon Maekorn, Amphoe Muang, Changwat Chiang Rai.** Master of Science, Kasetsart University.
- Kaiyawan, Y. and K. Palaphrm. 2010. **Basic Research.** Bangkok Enhanced Media Center, Bangkok. (in thai)
- Khemcharoen, S. 1988. **People's Participation in Forest Resources Conservation: A Case Study of Tambol Sa-lab, Song District, Phare Province.** Master of Science, Kasetsart University.
- Kongtong, S. 1993. **People Participation in the Conservation of the Community Mangrove Forest in Amphoe Sikao, Changwat Trang.** Master of Science, Kasetsart University.
- Royal Forest Department. 2002. **Ecological Mangrove Restoration Project Honor Her Majesty Queen Sirikit, The Queen's Jubilee and the Age of 72 Years.** Royal Forest Department, Bangkok. (in thai)
- Suksard, S. and R. Srisakbangtoei. 2015. **People Participation in Mangrove Forest Conservation of Kho Than Sub-district Community, Tha Chang District, Surat Thani Province.** **Thai J. For.** 34 (1): 101-111
- Somboonchai, V. 1991. **The participation of the Community Development Volunteer Lesders in in Natural Resources Conservation in Lampang Province.** Master. of Science, Mahidol University.
- Suwan, P. 1983. **Attitudes: Measuring Change and Health Behavior.** Odian Store Limited Partnership, Bangkok. (in thai)
- Tavirat, P. 1997. **Methods of Research in Behavioral Science and Social Science.** Edition 7. Bureau of Education and Psychology, Srinakharinwirot University, Bangkok. (in thai)
- The Mangrove Forest Resource Management 2. 2008. **General Information of the Mangrove Forest Resource Management 2.** The Mangrove Forest Resource Management 2, Krabi. (in thai)
- Yamane, T. 1973. **Statistic: An Introductory Analysis.** 3rd ed., Harper & Row, New York.
-